

บทที่ 6

สรุปผลการศึกษา อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาค้นคว้าอิสระเรื่อง “การศึกษาเพื่อการจัดการอนุรักษ์และพัฒนาชุมชนป่าเมี่ยง บ้านแม่กำปอง อำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่ ให้เป็นแหล่งเรียนรู้และท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษามีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมา วิถีชีวิต สภาพแวดล้อม และสังคมวัฒนธรรมของชุมชนป่าเมี่ยงและการผลิตเมี่ยง รวมทั้งศึกษาถึง สภาพปัญหา และความเหมาะสมด้านต่างๆของชุมชนป่าเมี่ยง บ้านแม่กำปอง ในการเป็นแหล่งเรียนรู้และท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ตลอดจนเพื่อเสนอแนวทางการอนุรักษ์และพัฒนา ชุมชนป่าเมี่ยง บ้านแม่กำปอง อำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อการอนุรักษ์และพัฒนาชุมชนป่าเมี่ยงให้เป็นแหล่งเรียนรู้และท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างมีส่วนร่วมของชุมชนซึ่งเป็นการศึกษาในรูปแบบสหวิทยาการ (Interdisciplinary Research) และนำเสนอผลการวิจัยในรูปแบบพรรณนา

6.1 สรุปผลการศึกษา

'ป่าเมี่ยง' เป็นพื้นที่สวนที่มีลักษณะป่า กล่าวคือ ต้นไม้ที่ขึ้นไม่เป็นระเบียบเป็นแถวเป็นแนว มีลักษณะคล้ายป่า แต่เนื่องจากการมีต้นชา หรือ ต้นเมี่ยง และในพื้นที่ของเกษตรกรแต่ละครอบครัวมีขนาดเล็ก ทำให้มีความรู้สึกว่าเป็นการทำสวน แต่เนื่องจากสวนเหล่านี้ต่อกันเป็นผืนใหญ่ ไม่มีรั้วกั้นเหมือนการทำสวนทั่วไป ทำให้มีสภาพเป็นการปลูกพืชพื้นที่ผืนใหญ่ หรือ 'plantation' ดังนั้นจึงเรียกกันทั่วไปว่า ป่าเมี่ยง หรือสวนเมี่ยง แต่ส่วนใหญ่แล้วนิยมเรียกกันว่า 'ป่าเมี่ยง' มากกว่า เรียกเกษตรกรผู้ปลูก และผลิตเมี่ยงว่า 'ชาวป่าเมี่ยง' และเรียกหมู่บ้านที่เกษตรกรเหล่านั้นอยู่อาศัยว่า 'บ้านป่าเมี่ยง'

'เมี่ยง' เป็นคำเมืองในภาคเหนือ มีความหมายว่า 'ชา' ใบชาที่หมักไว้ระยะเวลาหนึ่ง แล้วจึงนำมาใช้บริโภคและใช้ในการประกอบพิธี

ผลการศึกษาพบว่า บ้านแม่กำปอง อำเภอแม่ออน จังหวัดแม้ว่าหมู่บ้านแม่กำปองจะมีการวางตำแหน่งตัวเองให้การเป็นหมู่บ้านท่องเที่ยวชุมชนอันเนื่องมาจากปัจจัยที่เกื้อหนุนในการเป็นแหล่งท่องเที่ยว ที่เกิดจากกระแสการท่องเที่ยวเฉพาะกลุ่มที่หันมาให้ความสนใจกับการท่องเที่ยวชุมชน

เพื่อมุ่งเน้นประโยชน์ให้การท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือในการจัดการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติให้ยั่งยืน แต่ก็ยังขาดซึ่งทิศทางที่ชัดเจนและส่งเสริมมูลค่า พื้นฟูประเพณีวัฒนธรรมวิถีชีวิตของคนในชุมชน เพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ดี การท่องเที่ยวชุมชนยังขาดการให้ความสำคัญกับเมืองซึ่งเป็นวัฒนธรรมของชุมชนที่มีเอกลักษณ์ ทั้งป่าเมืองที่มีปัจจัยเกื้อหนุนให้สภาพป่าอุดมสมบูรณ์ที่จะทำให้หมู่บ้านเป็นหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงนิเวศ วิถีชีวิตการทำเมืองที่จะทำให้หมู่บ้านเป็นหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ที่มีศักยภาพในทุกด้านในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ดีส่งผลให้คุณภาพชีวิตของคนในพื้นที่ยกระดับการเป็นเพียงแค่หมู่บ้านเกษตรกรรมผลิตเมืองเพื่อส่งจำหน่ายซึ่งนับวันจำนวนบริโภคเมืองของผู้คนในดินแดนล้านนา ก็ลดลงตามพลวัตน์ของสังคมทุนนิยม ความเปลี่ยนแปลงทางสังคม วัฒนธรรม วิถีชีวิตที่มีความเจริญทางเทคโนโลยี ตลอดจนการขยายตัวของสภาพการอยู่อาศัย ส่งผลให้บทบาทของเมืองประสบปัญหาต่างๆ โดยเสนอแนวทางที่เหมาะสมในการอนุรักษ์และพัฒนาชุมชนป่าเมือง บ้านแม่กำปอง อำเภอแม่เอน จังหวัดเชียงใหม่ ให้เป็นแหล่งเรียนรู้และท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ซึ่งได้ข้อสรุปและลงความเห็นเสนอแนวทางการอนุรักษ์และพัฒนาชุมชนป่าเมือง บ้านแม่กำปอง อำเภอแม่เอน จังหวัดเชียงใหม่ ดังนี้

- ก. การอนุรักษ์และพัฒนาชุมชนป่าเมือง บ้านแม่กำปอง อำเภอแม่เอน จังหวัดเชียงใหม่ ภาคประชาชนใน ชุมชนป่าเมืองบ้านแม่กำปอง ต้องมีบทบาทและส่วนร่วมอย่างสำคัญ ในฐานะที่เป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและได้รับผลกระทบอย่างสำคัญ
- ข. แนวทางของการอนุรักษ์และพัฒนาชุมชนป่าเมืองบ้านแม่กำปอง ควรจัดการในรูปแบบของการพัฒนาให้เป็นแหล่งเรียนรู้คุณค่าของป่าเมืองและการทำเมือง ตลอดจนวิถีชีวิตของชุมชนป่าเมือง และการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมป่าเมืองและการทำเมือง ตลอดจนวิถีชีวิตของชุมชนป่าเมือง เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการท่องเที่ยวที่มีอยู่แล้วให้มีคุณภาพและเป็นประโยชน์ในทางเศรษฐกิจแก่ชุมชนมากขึ้น
- ค. การดำเนินงานอนุรักษ์และพัฒนาชุมชนป่าเมืองบ้านแม่กำปอง แม้ว่าชุมชนป่าเมืองบ้านแม่กำปองจะมีศักยภาพและความเข้มแข็ง สามารถช่วยเหลือตัวเองได้ แต่จำเป็นต้องได้รับการสนับสนุนด้านสื่อการเรียนรู้และสิ่งอำนวยความสะดวกของการท่องเที่ยว จากส่วนราชการและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้และท่องเที่ยวที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น

แนวทางของการอนุรักษ์และพัฒนาชุมชนป่าเมือง บ้านแม่กำปอง อำเภอแม่เอน จังหวัดเชียงใหม่ ให้เป็นแหล่งเรียนรู้และท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เป็นชุมชนที่ทำการปลูกและผลิตเมืองส่งขายในพื้นที่ จังหวัดเชียงใหม่ และใกล้เคียง ปัจจุบันการทำเมืองลดน้อยลงทำให้เหลือแหล่งที่ทำไม้ที่แห่ง ทำให้ป่าเมืองถูกทอดทิ้ง วัสดุอุปกรณ์ถูกปล่อยทิ้งแต่กระนั้นก็เหลือคนทำเมืองและป่าเมืองจำนวนหนึ่ง

ขณะเดียวกันชุมชนแม่กำปอง ได้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ด้วยสภาพอากาศที่ดีและปัจจัยสนับสนุนการท่องเที่ยวหลายอย่าง แต่ก็ยังมีปัญหาเมื่อนักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยวในชุมชน ก็มีสถานที่ท่องเที่ยวไม่มากนัก ในการศึกษาครั้งนี้ผู้ศึกษาจึงเสนอแนวทางการเรียนรู้และท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม บ้านแม่กำปองให้มุ่งเน้นการเรียนรู้และท่องเที่ยวป่าเมืองและวัฒนธรรมการทำเมือง ซึ่งเป็นวิถีชีวิตของชาวแม่กำปองแต่โบราณ ซึ่งประกอบด้วยแนวทางการจัดการ ดังนี้

6.1.1 การอนุรักษ์และพัฒนาอย่างมีส่วนร่วมของชุมชน

- (1) รูปแบบการเรียนรู้และท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมการทำเมืองและป่าเมืองบ้านแม่กำปองเพื่อเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพของการท่องเที่ยวในชุมชนบ้านแม่กำปองให้เกิดความน่าสนใจและมีคุณภาพมากขึ้น จึงเสนอให้เพิ่มกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมป่าเมืองและวัฒนธรรมการทำเมืองของชุมชนบ้านแม่กำปองขึ้น ซึ่งมีแนวทางของการจัดการและดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ดังนี้
 - (1.1) การจัดทำศูนย์ข้อมูลการเรียนรู้และท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมป่าเมืองและการทำเมือง
 - (1.2) การปรับปรุงและพัฒนาป่าเมือง เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้และท่องเที่ยว
 - (1.3) รายการเส้นทางการเรียนรู้วัฒนธรรมการทำเมืองและป่าเมืองของชุมชนหมู่บ้านแม่กำปอง

6.1.2 การส่งเสริมสนับสนุนจากส่วนราชการและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

- (2.1) การจัดทำสื่อการเรียนรู้และท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม
- (2.2) สิ่งอำนวยความสะดวกการท่องเที่ยว
- (2.3) การประชาสัมพันธ์

6.2 อภิปรายผล

จากการศึกษาเรื่อง “การอนุรักษ์และพัฒนา ชุมชนป่าเมือง บ้านแม่กำปอง อำเภอแม่ฮ่องสอน จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อการอนุรักษ์และพัฒนาชุมชนป่าเมืองให้เป็นแหล่งเรียนรู้และท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม” ผู้ศึกษาอภิปรายผลในประเด็นดังนี้

ผู้ศึกษาพบว่าภายในชุมชนป่าเมืองนั้นอุดมไปด้วยประวัติศาสตร์ศิลปะและวัฒนธรรมที่มีคุณค่าหลากหลายด้านไม่ว่าจะเป็นคุณค่าต่อวิถีชีวิตผู้คนในชุมชน คุณค่าของภูมิปัญญา การอนุรักษ์คุณค่าด้านความเชื่อ การสร้างและพัฒนาให้ชุมชนได้เป็นแหล่งเรียนรู้และท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ในความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนในชุมชนป่าเมืองชุมชนมีความพร้อมในการรักและหวงแหนทรัพยากร

ทางวัฒนธรรม เมื่อชุมชนต้องเข้ามาดูแลการท่องเที่ยวด้วยตนเอง ชุมชนเข้มแข็งพอประกอบกับทักษะในชุมชนที่มีศักยภาพในด้านการท่องเที่ยวอยู่แล้วเพียงเพิ่มคุณค่าด้านวัฒนธรรมให้คนในชุมชนเห็นคุณค่าของตัวเองจะทำให้เป็นการสร้างเรื่องราวเพื่อเพิ่มมูลค่าของชุมชนขึ้นและได้รับประโยชน์เชิงเศรษฐกิจ ทำให้มีเงินหมุนเวียนคนในชุมชนจะเกิดความเข้มแข็งขึ้นและสามารถจัดเป็นแหล่งเรียนรู้และท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ผู้ศึกษาคิดว่าน่าจะเป็นแนวทางที่ดีหากปฏิบัติตามแนวทางนี้ เพราะจะเป็นการเพิ่มศักยภาพบ้านแม่กำปองให้ดีขึ้น ซึ่งการศึกษาคั้งนี้ ได้ใช้แนวคิดทฤษฎี 1) การมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชน 2) แนวคิดการท่องเที่ยวรศกวัฒนธรรมอย่างสร้างสรรค์ 3) แนวคิดการฟื้นฟูภูมิทัศน์วัฒนธรรม ประกอบการศึกษาตลอดจนได้ข้อคิดเห็นจากภาคประชาชนมาประกอบซึ่งคาดหวังว่าแนวทางนี้น่าจะนำไปปฏิบัติได้และเกิดประโยชน์แก่ชุมชนแม่กำปอง ต่อไป

6.3 ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาเรื่อง “การศึกษาเพื่อการอนุรักษ์และพัฒนา ชุมชนป่าเมียง บ้านแม่กำปอง อำเภอแม่อน จังหวัดเชียงใหม่ ให้เป็นแหล่งเรียนรู้และท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม” ผู้ศึกษาเสนอแนะแนวทางเพื่อนำไปพัฒนาในโอกาสต่อไป

เพื่อที่การอนุรักษ์และพัฒนา ชุมชนป่าเมียง บ้านแม่กำปอง อำเภอแม่อน จังหวัดเชียงใหม่ ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่มีความยั่งยืนนั้น ภาคประชาชนเพียงอย่างเดียวไม่สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ได้ภายในเวลาอันรวดเร็ว ต้องเพิ่มการมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคมด้วย เพื่อให้การอนุรักษ์และพัฒนาชุมชนนี้ให้เป็นแหล่งเรียนรู้และท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่มีคุณภาพสืบไป

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved